

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Strauchi[i] Jcti Amoenitatum Juris Canonici
Semestria duo**

Strauch, Johann

Jenae, 1675

Ecloga Sexta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10224

ἀγία Πέτρα, ἢ κ' ἠθέλε βασιλεῖν σε Φάνη ἐκ χειρῶν, ἢ μαργαρίτων.
 Utitur Balsamo in Synodo Trullanâ can. 21. Ita enim facta erat, ut
 circulus tantummodo capillorum emineret instar coronæ. Ita
 enim Gregorius Turonensis de Nicetio Trevirorum Episcopo. *S.*
Nicetius ab ortu suo Clericos est designatus. Nam cum partu fuisset
effusus, omne caput ejus, ut est consuetudo puerorum, à capillis quidem
nudum cernebatur: In circuitu verò mediorum capillorum ordo
apparuit, ut putares ab iisdem coronam clerici fuisse signatam. Sir-
 mondus ad Sidonium; Hodie, inquit, apud nos antiquam coronæ
 formam ferè soli monachi retinent, & pueri vocales symphonia-
 ci. Nam brevis ille orbis in vertice, quo cleri pars magna utitur,
 insolens olim atque inusitatus in Ecclesiâ fuit, ut docet
 can. XL. concilii IV. Toletani.

Finis Eclogæ V.

Amœnitatum Juris Canonici

ECLOGA SEXTA.

CAPUT PRIMUM

Leges canonisatæ.

S U M M A R I A.

1. Gratiani collectio an vim juris habeat.	3. LL. Canonisatæ.
2. Leges Imperatorie à Gratiano compilatæ an amplius quid consecuta.	4. LL. Registratæ.
	5. Dicta Patrum.
	6. Gratiani dicta propria.

Gratiani
 collectio an
 vim juris
 habeat.
 Leges Impe-
 ratorie à
 Gratiano
 compilatæ
 an amplius
 quid conse-
 cuta.

Utrum Gratiani collectio, seu corpus illud Decretorum, se-
 cundum omnes sui partes, atque adeò & ea, quæ de suo
 Gratianus addidit, eandem vim ac potestatem habeant,
 non adeò certum est. Et de canonibus & synodorum de-
 cretis jam diximus. Quid verò de legibus Imperatorum, quas in-
 seruit hinc inde? An amplius quid per id consecuta, quod in de-
 creto relatæ leguntur? Ita ut non jam solo legis arbitrio, sed & ut
 jus canonicum valeant? Responderi solet, non omnes, quæ per
 Gra-

Gratianum transcriptæ sunt, sed illas solas leges juris canonici potestate valere, quæ canonibus & constitutionibus Ecclesiæ sunt insertæ, & ut ait Cæpolla, *de cogn. lib. jur. can.* si lex posita est in medio unius capituli, censetur canonisata. Non enim per hoc lex *LL. Canonisata.* civilis canonisatur, quod posita sit inter canones, vel libro decreti ac decreti. *gl. c. 1. in gloss. 2. de Except. gl. c. super eo. & ibi Panor. in f. de Testib.* Vide Jason. *in l. 1. n. 43. C. de Summ. Trin. Canis. sum. Jur. Can. lib. 1. tit. 1. Job. Franc. à Ripa ad cap. ex parte 2. de rescript. n. 80.* ait leges, quas Gratianus inseruit decretis, dici non canonisatas, sed simpliciter registratas. Canonisata autem *LL. Regi-* à Pontificibus dicitur, quando in canone reperitur incorporata. *strata.* Abb. Panor. *ad cap. Ex parte. 2. n. 9. de Rescript. Ph. Decius d. loc. n. 1. & 2.* Quibus consequens est, ut si lex canonisata abrogetur ab Imperatore, ea tamen jure canonico maneat valida. Decian. *tr. crim. lib. 2. c. 18. n. 22.* Quod attinet verò ad dicta Patrum, ea *Dicta Pa-* non sunt legum instar, nisi decretalibus expressè comprobata. *trum.* Neque enim Patres condendi legem potestate fuere præditi, neque hoc animo scripserunt, neque Gratianus, quod non ex se habuerunt, id eis largiri potuit. Quâ ratione rectè statuitur, Innocentii Commentarios pro lege habendos non esse, quia nec eo, sed interpretandi animo scripsit, itaque & reprehendi, ut quivis interpretis alius potest. Alber. Gentil. *pag. 20.* Tandem & de Gratiani dictis propriis videndum. Ea vim legis non habere, exploratum est. Et à suo Glossatore audire subinde cogitur: *Super-* *ficialis est argumentatio Magistri. gl. c. 2. dist. 68. & in c. 7. c. 2. q. 3.* Fateor planè, te mentitum Gratiane, & alia hujus generis elogia. Vide Felin. *c. 2. de rescript.*

CAP. II.

Decretum an à Pontifice confirmatum.

S U M M A R I A.

1. Decretum an ab Eugenio comprobatum.	3. In Scholis plenam fidem facere.
2. Expressâ sanctione non est firmatum.	4. Quid de rubricis.
	5. Recurrendum ad fontes.

S

6. De-

6. Demochares & Contius emendarunt decretum. 7. Antverpiensis editio castravit Contium.

Sed numquid Decretum ab aliquo Pontificum Romanorum in vim juris seu legis Canonicae confirmatum fuit? Variant sententiae. Trithemius in vita Gratiani, Sotus lib. 3. q. 3. art. 1. Sylvest. summâ, voce Lex. n. 13. §. multa. chronicon Hir-

Decretum saugiense p. 184. approbatum ab Eugenio III. perhibet. Idem an ab Eugenio, sic quoque Cardinalis Tuschus tom. 2. lit. D. conclus. 110. n. 2. Qui tamen n. 1. ait, id comprobatum fuisse & confirmatum à Sixto III. & addit n. 3. quod hodiè sine dubio probet, quia Gregorius XIII. illud approbaverit, dum in Bullâ suâ impressoribus concessa, illud cum Decretalibus, Sexto & Clementinis appellet corpus juris Canonici. Quod etiam contra Gretserum contendit Goldastus *Repl. pro Imperio. p. m. 132.* Sed plerisque videtur

Expressâ sanctione non est firmatum.

expressâ Pontificis alicujus sanctione id non esse confirmatum. Vide Ant. August. *Emend. Gratiani l. 1. c. 3. & lib. 2. c. 9.* Neque enim exstare confirmationem istam, nihilque de eâ in editione Romanâ sub Gregorio XIII. editâ, Francisc. Florens *præfat. p. 7.* Vide & quæ notat Joh. Andrea ad citatum Durandi locum, ubi addit, approbatum fuisse quoad compilationem, non quoad dicta Gratiani. Quia tamen in scholis & foro ferè omnium nationum Christianarum receptum fuit, hætenus saltem valere, quatenus auctores horum canonum fidem merentur. Vide Præpositum Alex. *primo proem. Marantam praxi dist. 3. n. 34. Felin. num. 39. de Rescript. Alber. Gentil. de lib. Jur. Can. c. 2. Arthur. Dyck. de auct. Jur. p. 104. Zœf. parat. Jur. Can. præfat. n. 10.*

In scholis plenam fidem facere.

A. August. *præfat. in can. pœnit.* Et in scholis plenam fidem facere, ut ait Panormit. *ad c. 2. de Rescript.* Nisi quatenus contineat rubricas & paleas. Vide Joh. And. *in addit. ad Specul. §. fin. tit. de disput. & attest.* Quod attinet enim rubricas, ita censet Durandus *lib. 2. Specul. part. 2. diff. & alleg.* Rubricas juris civilis, & Decretalium esse authenticas & jus facere, secus autem in Rubricis Decretorum, tum quia alius fuerit conditor Decretorum, & alius earum, tum quia illæ quandoque falsæ reperiuntur. Id quod

Quid de rubricis.

& an-

& ante Durandum notavit Azo *ad tit. C. Ne fidejuss. dot. dent.* Eadem habet & Panormitan. *in proœmio Decretalium.* Ergo quoties de horum canonum vi & potestate agitur, recurrendum ad originem & fontes, unde maharunt. Alio enim jure censerent ea, quæ *Recurrendum ad* ex conciliis, alio, quæ ex constitutionibus Pontificum, alio, quæ *fontes.* ex dictis Patrum. Denique multa ex incertis & supposititiis scriptis inseruisse Gratianum, quæ occasionem dederint ejus emendandi. Francisc. Flor. *præf. p. 7.* Et quidem ante Ant. Augustinum & Romanos censores id Antonius vidit Demochares. *Demochares.* Prolixius autem Ant. Contius in suâ præfatione demonstravit, *res & Con-* quam ideo castravit Antverpiensis censor. Quo de Contius *tius emen-* conqueritur *lib. 1. subf. lect. c. 10.* supersunt tamen vestigia hujus *darunt de-* mutilationis in fine præfationis secundæ Contii, in quâ profite- *cretum.* tur, commentitia plurima & apocrypha Gratianum admiscuisse. *Antverpi-* Quod & repetit in notis *ad can. Septuaginta. dist. 13.* & ad inscri- *ensis editio* ptionem *can. 2. dist. 21.* Ibi: *Idem Anacletus,* ubi allegatur *castravit* Contius, majorem probationem requirens: Quam verò præsti- *Contium.* terat in suâ præfatione, sicut ostendunt notata ab eo *ad can. judi-* cantem. *11. c. 30. q. 5.* Fr. Florens, *Antecessor Aurelianensis d. loc.*

CAP. III.

De Paleis.

S U M M A R I A.

1. *Palea, unde dicta.*2. *Non esse leviculas nulliusve pretii.*

Porro in hoc Decreto reperiuntur quædam capita, quæ *Palea, unde* *leæ* inscribuntur, quo de nomine opiniones variæ: Aliis *dicta.* quasi *τὰ παλαιὰ,* antiqua seu antiquata, *παλαιὰ* nomine celebratur Interpres quidam antiquus Digestorum, Codicis & Institutionum, quem ætate Justiniani vixisse Godofredus censet. *Vide Joseph. Mariam Swarossum in notis. Basil.* Aliis *ἀπὸ τῆς παλιν,* rursus: Alii, quod quemadmodum *Paleæ* ad grana viles sint, sic capita illa omni pondere careant. Et hanc notam ab Eugenio III. Pontifice adscriptam, cui Gratianus compilationem suam obtulit, scribit Gilbertus Regius *concil. lib. 1. c. 24.* Et confirmat

S 2

Andr.

Andr. Alciatus 12. *parerg.* 3. ex more loquendi ejus seculi vulgari, quod quasvis res nullius momenti paleas appellavit. Sunt qui ferant, nomen esse proprium discipuli cujusdam Gratiani, ut Johannes Andreae & Catellianus Cotta, quem Cardinalis Alexandrinus *proæm. decret.* Procopaleam, Jason. *Rubr. Inst. de act. n. 12.* Quotopaleam, Critici Gregoriani *Protopaleam* appellatum volunt. Et his capitibus à plerisque omnis auctoritas abjudicatur. Vide Capoll. *de cognit. lib. jur. Can.* Martam *de Jurisd. p. 12. 30. n. 35.* Curt. Jun. *tract. de feud. p. 1. q. 1. n. 3.* Catell. Cott. *de J. Civ.* Hotom. *bruto fulmine. S. soluta potestas. n. 103.* Hoc certum est tamen, quod hæ Paleæ in vetustissimis Decreti exemplaribus non exstant, quæ cum alii tum Dn. Baluzius viderunt, nec in primâ editione Moguntinâ, & in Johannis Teutonici scholiis rarò ad verba eorum aliquid adscribitur, eas uno eodemque tempore non fuisse adjectas, sed ad primam Gratiani compilationem forte in margine adscriptas, unde pro lubitu librariorum modo in textum receptæ, modo omisæ, & vel cum cæteris capitibus conjunctæ, vel seorsum positæ. Sed perperam credi eas esse leves, & exigui momenti vel inde constat, quod non paucae earum à vetustioribus Gratiani compilatoribus agnoscantur.

*Non esse
leviculas
nulliusve
pretii.*

CAP. IV.

Emendatur Gratianus plusculis locis.

S U M M A R I A.

1. Anton. Augustini emendationes.	5. Emendatur can. ult. dist. 7.
2. Emendationes Gregorianorum.	6. Emendatur can. 6. dist. ult.
3. Post has supersunt adhuc menda.	7. Can. 3. dist. 15.
4. Exemplis ostenditur can. 7. dist. 1.	8. Poetas odit Hadrianus Pontifex.
	9. Can. 3. dist. 15.
	10. Can. 15. dist. 18.

*Ans. Augu-
stini emen-
dationes.
Emendatio-
nes Grego-
rianorum.*

ANtonius Augustinus scripsit emendationes Gratiani, à quibus Critici Gregoriani forsitan etiam profecerunt. Sunt ista Gregorianorū in manibus studiosorum hominū, qui editione

Ro-

Romanam versant. Nihilominus quia corpus Canonicum Glossatum, ut loquimur, veteres retinet lectiones, neque editiones novas semper cum veteribus conferre vacat, ne dicam etiam post emendatores Romanos menda reliqua facta, non lader operam profectò, qui in emendationes eorum incumbit. In *can. 7. dist. 1. re- iam super-*
 liquerunt Gregoriani inter exempla juris naturalis *successionem li- sunt mende-*
 berorum, & educationem. Legendum *susceptio.* Emendatores *Exemplis o-*
 pti in tribus Codicibus MSCtis Isidori & aliquot Gratiani ita *stenditur*
 gi, testantur, & convenire lectionem cum *l. 1. ff. de 7. & 7. Can. uli. can. 7. dist. 1.*
distinct. ead. legitur hodiè rectè, *de cretionibus, de tutelis & c.* Sed *Emendatur*
 in glossato: vel de *cumtionibus*, vel de *contractibus.* Quod emen- *can. uli.*
 datum est ex Codicibus Isidori. Distinctione II. *can. 6. Papius & dist. 1.*
Pompeius. Lege, Papius & Poppæus. In *can. 3. dist. 15. vers. item Emendatur*
venemibilis viri. olim scriptum erat pro heroicis, hæreticis. Quod *can. 6. dist.*
 bonis quibusdam Canonistis, ut ait Philippus Carolus *de criticis, uli.*
 suspicionem movit, poëmata omnia esse hæretica, Poetasque inter *Can. 3. dist.*
 pios, etsi sacra tractent, neutiquam annumerari. Id quod Hadria- *15.*
 no illi Batavo, qui Caroli V. Præceptor fuit, adeò persuasum fuit, *Poetas odit*
 ut nullum hominum genus majori persequeretur odio, quam Poë- *Hadrianus*
 tas, & adhuc aliqui, ut Pierius affirmat, non mali alioqui Præsules, *Pontifex.*
 depravatâ illius loci lectione, neminem sacerdotio dignum arbi- *Can. 3. dist.*
 trantur, qui unquam in Parnasso somniant. In eodem *can. 3. dist.*
 Historia Eusebii Pamphili inter apocrypha recensetur. Quæ ver- *15.*
 ba ab asino quodam adjecta ait Beatus Rhenanus in præfatione hi-
 storix Eusebii Cæsariensis: Sed defendit Molinæus, quia omnes li-
 bri sic habeant, etiam concilia Ecclesix *tom. 1. Molinæum rursus re-*
 futat Covarr. *lib. 4. var. resol. c. 17. §. 7.* quem laudat Steph. Baluz.
ad Ant. August. Emendat. p. 446. & seq. Cap. XV. dist. 18. Memora-
 tur concilium *Martini I. Papæ.* Sed errat Magister noster. Est è
 Martini Bracarenensis collectione, à concilio Lucensi probata an-
 no 571. quæ edita habetur beneficio Johannis Doviati, sacrorum
 canonum Professoris Regii. Vide de hoc Martino Gregorium Tu-
 ronensem. *hist. Franc. lib. 5. c. 38. & lib. 1. de mirac. S. Mart. lib. 1. c.*
2. Isidor. Hispal. *de Viris Illustribus c. 22.* & in chronic. Gothorum
 in fine. Aimonium Monachum *de gestis Franc. lib. 3. c. 38.* Sigeb.

de Script. Eccles. c. 19. & 117. A. Augustinum præfatione in antiquas collectiones Decretalium, & in emendat. Gratiani lib. 1. Dial. 10. Baronium. tom. 7. ad Annum Christi 527.

CAP. V.

Lex Satura. ad can. 7. dist. 2.

SUMMARI A.

1. Lex Satura.

3. Glossæ Philoxeni.

2. Lex Satura.

4. Satura non constituit speciem legis.

Lex Satura.

Lex Satura.

Glossæ Philoxeni.

Satura non constituit speciem legis.

C Anone VII. distinct. 2. Gratianus Magister ex Isidoro *Saturam legem* facit, quæ de pluribus simul rebus loquatur. Ita Festus, Diomedes, Isidorus. At nota quidem *lex saturæ*, *lex saturæ* non item. De illâ Varro in quæstionibus Plautinis: *Satura est, ubi uva passa, & polenta, & nuclei pini ex mulsæ consperso, alii addunt & de malo Punico grano.* Quâ significatione vocem esse Laconicam ex Hesychio & Varino bene ostendit, vir quidam eruditus. Sabini erant Laconum coloni, à Sabinis ergo hanc vocem accepere Romani. De lege Saturâ memini equidem Glossarum Philoxeni: *Saturam, νόμος πολλὰ περὶ μέχων*, nempe cum uno rogatu plura diversa ferrentur. Nec latet, quod ex Tito Annio Lusco in oratione adversus T. Grachum Festus citat in *Satura: Imperium, quod plebes per saturam dedem, id abrogatum est.* Ubi Imperium per saturam collatum dicitur, quod unâ rogatione cum variis capitibus confusè propositum notatur. Sed & quod Lælius ait, apud eundem Festum: *Dein postero die, quasi per saturam sententiis exquisitis in deditionem accipitur*, idem valet, atque collectim, raptim, tumultuariè. Inde tamen Grammatici legem, quæ saturæ vocetur Romanis, nunquam conficiunt. Falsum itaque est, saturam speciem legis constituere. Et decepit itaque Isidorus Gratianum. Quid enim aliud sibi vult Grachi illud? Imperium per saturam dare, quid Lælii, sententiam per saturam exquirere? quam confusè, commixtim: Minimè per legem saturam. Facit Justinianus præfatione ad Pandectas: *Hoc opus tradebatur non secundum edicti perpetui ordinationem, sed passim & qua-*

quasi per saturam, collectum & utile cum inutili mistum. confer ob-
servationes And. Schotti lib. 1. c. 2.

CAP. VI.

Ad can. XI. dist. 16.

S U M M A R I A.

1. Annotatio quid?	8. Eustathius Sebastenus.
2. Παροσημείωσις.	9. Sardica, quæ & Triadiza.
3. Ancyra.	10. Sardis.
4. Neo-Cæsarea.	11. Januarius Episc. Benevent.
5. Non semper conciliorum præ-
sides canones concipiebant.	12. Concilii hujus auctoritas.
6. Gangra.	13. Bini emblemata.
7. Osius Cordubensis.	14. Sensus Gratiani.

Continet diversas annotationes synodorum particularium. Annotatio glossis Παροσημείωσις. Est brevis & compendiosa scriptura pro memoriâ facta. Ita capitur in l. 82. §. servo. 2. ff. de Leg. 2. Sic usurpatur privata scriptura, qua debitorem aliquem nobis adscribimus. l. 7. C. de probat. l. ult. C. d. conv. fisco. debit. Hoc loco significatur compendiosa synopsis synodorum. Sic utitur Julianus Antecessor Novell. 248. & Justinianus Nov. 82, c. 5. Et Cresconius in Breviario, ubi enumeratis canonibus sanctorum Patrum, addit: Explicit annotatio canonum sanctorum Patrum. Dicebatur Παροσημείωσις, cum acta non essent plenaria, neque omnes allegationes partium scriptis mandarentur, sed summa capita paucis sub uno conspectu ponerentur. Vide Summum Cujacium ad Nov. 82. Et Hieronym. in Esaiam c. 4. σημειώσεις vocat excerpta & annotata. Prima ergo annotatio est Ancyranæ Synodi. Ancyra Metropolis Gallatiæ. Decem & octo episcopi è diocæsisbus Orientis Asiaticæ & Ponticæ XXV. canones ediderunt. Quorum observatio ad alias quam tres illas diocæses non poterat extendi. Secunda Neo-Cæsariensis. Neo Cæsarea est Metropolis Ponti Polemoniæ, ut est in Notitiâ Leonis. Auctor eanorum in ea expositorum dicitur Gratiano Vitalis, Episcopus Salaminus. Sed perperam. Nullus enim talis fuit Episcopus. In

Annotatio
quid?

Παροσημείωσις.

Ancyra.

Neo-Cæsarea.

*Non semper
concliorū
præsides ca-
nonēs con-
cipiebant.*

Gangra.

*Ofius Cor-
dubensis.*

*Eustathius
Sebastenus.*

*Sardica,
quæ &
Triadiza.*

Subscriptionibus apud Binnium legitur primus, Vitalis Antioche-
nus Cæles Syriæ. Legendum forsan apud Gratianum Vitalis An-
tiochenus & Salaminus Germanicæ Cæles Syriæ, qui etiam syno-
do subscript. Non enim semper qui concilio præerant, etiam
canonum erant Auctores. Nam Concilio Valentino III. Remigius
Lugdunensis Præsides fuit, & Ibo Gratianopolitanus quartus in or-
dine auctor dicitur sex primorū canonum concilii ab Hincmaro
in priore epistolâ ad Carolum Calvum: Et Venio Senonensis e-
piscopus præerat concilio apud Carisiacum, & tamen Hincmarus
composuit quatuor capitula contra Godeschalci errores, ut est in
ejus actis, teste Johanne Dartefio. Tertia fuit Gangrensis, post
Nicanum concilium, ut habet Inscriptio hujus synodi apud Zona-
ram, & Zonaras ipse, Balsamo & Harmenopolus in epitomâ cano-
num. Gangra Paphlagonum civitas est, & Metropolis. Zona-
ras *lib. 3. c. 13.* Et Imperator Leo Sophus in dispositione Metropo-
litanarum sedium. Auctor canonum statuitur Gratiano Ofius
Cordubensis. Constat præterea ex epistolâ Episcoporum synodicâ
ad Armeniæ episcopos, apud Binnium, inscriptâ à XVII. Episcopis.
Dicitur congregata contra Eustathium, quem Sebastenum intelli-
gunt Episcopum, ex Socrate *lib. 2. c. 33.* & Sozomeno *lib. 3. c. 13.*
Samuel Peritus *lib. 3. var. lect.* Eustathium illum non fuisse Seba-
stenum Episcopum, sed Presbyterum tantum ex Socrate, citato lo-
cò adstruit. Baronius non fuisse Eustathium, sed Eutachium quen-
dam damnatum: quod Basilius & alii, qui loquuntur de variâ ejus
dispositione, ei nunquam objecerint Synodi Gangrenæ conde-
mnationem. Sed hæc conjecturæ sunt. Quarta est Sardicensis. Sar-
dica Illyrici urbs, Daciæ Metropolis, ut tradunt Eutropius, Anto-
ninus Itinerario & Suidas. Sed Serdica scribunt. Consentiant
Socrates Scholasticus *lib. 2. c. 18.* & Theodoretus *lib. 2. c. 3.* Sigo-
nius *lib. 5. Occidentalis Imperii*, locat eam cis Istrum, in Daciâ Me-
diterraneâ, inter duas Mœsias. Eam esse quæ postea Triadiza dicta,
ait Glycas. Imperatores quandoque ibi constitisse, datæ plures in-
de constitutiones Constantini M. in Cod. Theodos. docent, ut *l. 2.*
de donat. l. 1. de Accusat. Anno 316. l. 1. ad l. Jul. de Vi. Anno 317.
Anno 319. l. 1. de Abolit. l. 2. de Inoff. Testam. quæ data est ad Clau-
dium

dium Præsidentem Daciae. A Valentiniano & Valente *l. 3. de Legat. ad Mamertinum P.P.* Alia est Sardis, urbs Lydiae, ad Tmolum montem sita. Stephanus Byzanzius *πρὸς πύλεων: Σάρδεις πόλις Λυδίας. Ὁ πολίτης σαρδιανός, τὸ κτητικὸν σαρδιανικός.* Ponitur hæc à Gratiano ante Antiochenam. Sed Antiochena prior. Habita enim Ruffino & Eusebio COSS. an. XI. post mortem Constantini. Socrates *lib. 2. c. 15.* Vel decimo, ut Sozomenus *lib. 3. c. 11.* De Sardicensi ait Gratianus noster, Patres LX. statuisse canones viginti unum, quorum auctor maximè Osius Cordubensis episcopus, & Vincentius Capuanus Episcopus, & Januarius Beneventanus, & Calepodius Neapolitanus. Fuere plures nomine Januarii. Hic autem Beneventanæ civitatis Episcopus capite cæsus sub Diocletiano Principe Constantio V. & Maximiano COSS. ut Baronius refert. Immensam etiam flammaram eruptionem è Vesuvio non tantùm proximè adjacenti civitati ac circumjacentibus regionibus: sed toti Europæ conflagrationem minitatum fuisse, quæ tamen Januarii virtute compressa fuerit, ex veteri homilia narrat idem. Meminit Romæ in suburbiis viâ Tiburtinâ templi in honorem Januarii dicati, Gregorius *lib. 4. dialog. c. 26. & 54.* Sanguis hujus martyris in ampullâ vitreâ servatur concretus, liquefcere tamen & fluere, perinde ac recens effusum sæpe conspici, ait Baronius Martyrol. die 19. Sept. Cæterum de auctoritate hujus concilii non convenit Bellarmino & Baronio. Ille partim confirmatum, partim reprobatum esse ait. At Baronius ad A. D. 345. & Binius in notis ad hoc concilium volunt constitisse ex meris Orthodoxis CCCLXXVI. Episcopis. Quod refutatur ex historicis illorum circiter temporum, Socrate, Sozomeno, Theodoreto & ipso Athanasio præsentem in concilio, Apologiam II. Emblema igitur Binii est, ad-jacientis non solum hæc verba Synodo: *Tom. 1. fol. 440. Et subscripserunt, qui convenerunt Episcopi omnes.* Sed & Gratiano nostro insultantis, quod sexaginta tantum Episcopos concilio interfuisse asserat. Sanè Socrates *lib. 2. c. 20.* disertim memorat circiter CCC. occidentales orthodoxos Sardicam convenisse: Ex orientilibus autem Arrianis eo statim LXXVI. adfuisse. Unde refutatur iterum Baronius & Binius, qui duo eodem tempore celebrata concilia

Sardis.

Januarius
Episc. Benevent.

Concilii hujus auctoritas.

Binii emblema.

cilia fuisse, uno CCCLXXVI. orthodoxorum, altero LXXVI. Arrianorum volunt. Unam enim fuisse synodum: Sed quia vicina erat Philippopolis, Arrianos suum seorsim agitasse ibi conciliabulum, Socrates *lib. 2. c. 20.* testatur. Quantum ad Gratianum non dicit non plures LX. Patribus concilio interfuisse: sed totidem eorum canonibus statuendis operatos esse. An verè, non disputo.

Sensus Gratiani.

CAP. VII. De Apocrisariis.

S U M M A R I A.

1. Apocrisarii vox quando au-
diri cepta.	4. Episcopi in aulâ regiâ Apocri-
sarii.
2. Archi-Capellanus, Apocrisia-
rius.	5. Apocrisarius à respondendo.
3. Comes Palatii.	6. Responsales.
	7. Ad-Responsum, quale officium.

*Apocrisarii vox quando au-
diri cepta.*

Archi-Capellanus, Apocrisarius.

V Ir eruditus, David Blondellus hoc nomen ante annum Domini 450. Romæ non esse cognitum ait. Et in occidentali Ecclesiâ receptum circa annum 500. De his Adalardus apud Hincmarum Rhemensem *Epistol. lib. 3. c. 9.* duos in Aulâ Francorum regios ministros comparans ait: *præcipuè duo, id est, Apocrisarius, qui vocatur apud nos Capellanus, vel Palatii custos, de omnibus negotiis Ecclesiasticis vel ministris Ecclesiæ: Et Comes Palatii de omnibus secularibus causis vel judiciis suscipiendis curam instanter habebant, ut nec Ecclesiastici, nec seculares prius Dominum Regem absq; eorum consultu inquietare necesse haberent, quousq; illi præviderent, si necessitas esset, ut causa ante Regem merito venire deberet. Et c. 20. Apocrisarius quidem de omni Ecclesiasticâ religione, nec non etiam Canonica vel Monastica altercationes, seu quæcumque palatium adibant, pro ecclesiasticis necessitatibus sollicitudinem haberet, & ea tantummodo de externis Regem adirent, quæ sine illo plenius desiniri non potuissent. Pertinebant itaque omnes quæstiones canonica, quæ ad palatium deferebantur, ad Archiepiscopi cognitionem & judicium; Non secus atque omnes causæ seculares ad*

ad Comitem palatii pertinebant, quem vice Regis in palatio jus *Comes Pa-*
dixisse de majoribus causis seu Regum mandato seu officii prero- *latii.*
gatiuâ cognovisse, ex Bignonio in notis ad Marculphum obser-
vant viri docti. Decreta illa nomine Regio inscripta continebant,
Regem ex relatione Comitis Palatini judicasse, aut ab illo & Pro-
ceribus jam jam judicatas firmasse. Quem magistratum in Germa-
nico Imperio longo tempore durasse, notat P. Pithœus. Et Aven-
tinus *lib. 4. Annalium.* Vicem, ait, Cæsaris præsidendo Senatui
principali defungebatur, fidem Imperatoris implorantibus ade-
rat, jusque reddebat, fiscum Augustum, prædia Salica, redditus re-
gios procurabat, cæsareum censum exigebat, nihil citra ejus au-
thoritatem Duci aut decernere aut statuere licebat. Cæterum de
Apocrisario notandum, non ingratum fuisse Pontificibus munus
hoc in Aulâ Regiâ, quandoquidem Episcopis huic dignitati adhi- *Episcopi in*
bitis gratiam faciebant canonum, & ut abesse ab Ecclesiis suis & *Aulâ Regiâ*
assiduè in palatio versari liceret. Ita enim Carolus M. in conci- *Apocrisia-*
lio Francofordiensi c. 55. Dixit Dominus Rex in eâdem synodo, se *rii.*
à sede Apostolicâ, id est, ab Hadriano Pontifice licentiam habuis-
se, ut Angilramnum Archiepiscopum in suo palatio assiduè habe-
ret propter utilitates Ecclesiasticas. Deprecatus est eandem Syno-
dum, ut eo modo, sicut Angilramnum habuerat, ita etiam Hilde-
boldum Episcopum habere posset, quia & de eodem, sicut & de
Angilramno Apostolicam licentiam habeat. Omnis Synodus
consensit, & placuit eis eum in palatio esse debere propter utilita-
tes Ecclesiasticas. Dicebatur autem Præfectus iste Capellæ Regiæ,
Apocrisarius, à respondendo, exemplo Responsalium, qui mora *Apocrisia-*
bantur in urbe CPolitanâ, à Romanâ sede, aut à cæteris Patriarchis *rius à re-*
missi, ut Rebus Ecclesiasticis prospicerent, hac tamen differentiâ, *spondendo.*
quod Regius Capellanus jus diceret, Responsales verò negotiis *Responsales.*
procurandis præcipuè in urbe Regiâ vacarent *Vide P. de Marcâ.*
Ubi & hoc monet, Archicapellani auctoritatem paulatim defuisse,
& cum munere Comitis Palatii fuisse confusam. Sunt qui Apo-
crisarium eundem esse volunt, qui Justiniano *in Nov. XXV. c. 1.*
ad finem. & l. 18. C. de Re militari. Ad-Responsum dicitur, & ita *Ad-Respon-*
quidem vetus Novellarum Interpretes: At textus Græcus Haloan *sum, quale*
tri officium.

dri d. Nov. 25. ipsum hoc Latinum Ad-Responsum, ponit, ἐχέτω μὴγε Ad-Responsum τῆν στρατιωτικὴν εὐκοσμίαν, & reliqua. Et sic etiam Latina Juliani Patricii versio. At hoc aliud officii erat genus, nempe qui vice Magistri militum presentium Responsa dabat, ut docet Cujacius, & addit: Qua ratione legati hodie à plerisque dicuntur Apocrisarii & Responsales. Et inde nomen scrinio auri, Ad-Responsum. l. 7. C. de Palat. sacr. larg. Habeat Ad-Responsum sive Apocrisarius Adjutores & exceptores, sed & ipsi Ad-Responsum diversis locis destinati mutua sibi auxilia præstabant. Constat ex his, & hoc, in casu recto Ad-Responsus barbarè dici. Est enim inflexibile, Ad-Responsum, ut Circum pedes, Ad-manum. Denique erat adhuc aliud genus τῶν Ad-Responsum seu Apocrisariorum, quo utebantur Monachi coram Episcopo conventi, nempe qui vicem Syndici gerebat, per quem respondebant Nov. 79. c. 1. ubi vetus Interpres voce Responsales, utitur.

CAP. VIII.

De Annatis. Ad cap. Novit. distinct. 100. & can. sicut Episcopum. c. 1. q. 2.

S U M M A R I A.

1. Annatarum auctor.	6. Gregorius M. omne istiusmodi vectigal improbat.
2. Enthronisticum.	7. Pastellus.
3. Cathedralicum.	8. Zacharias accusat.
4. Συνήθεια.	9. Duravit tamen sub Clemente V.
5. Canonicum.	

*Annatarum
auctor.*

Est genus vectigalis Pontificii, quod Annatas vocant, quo primi anni fructus ex Episcopatibus, Abbatibus aliisque beneficiis fisco Apostolico inferri debent. Egi dudum de his in Controversiis Illustribus superioris seculi *dissert. 5. eb. 17.* Fertur inventum recens, & ut creditur, Bonifacii noni. Ita Platina *p. m. 259.* Sed antiquius facit Hostiens. in capit. *Inter cetera.* de Offic. Ordin. ubi jam ante sub Alexandro IV. de Annatis sæpè reclamatum fuisse. Vixit is circa annum 126. Sunt qui Johanni

ai

ni XXII. tribuunt. Sed si originem & usurpationem spectes, longè antiquius hoc vestigal est, ut vel ex damnationis sententiâ in concilio Chalcedonensi constat. *can. 2.* Antoninus Episcopus Ephesi ordinationes Episcoporum vendebat pro modo redituum, ut habet Palladius *dial. de Vita Chrysofomi.* Quare Chrysofomus concilium convocavit Ephesi, quo damnata est hæc exactio, Episcopis sic ordinatis depositis, non attentâ exceptione, quod secundum consuetudinem dederint, & pecuniam suam condicere ab heredibus Antonini permissum fuit. Cumque fraus canoni fieret, datâ videlicet pecuniâ post ordinationem, Gennadius Episcopus CPTanus anathema in transgressores excussit, libro tertio Juris Græco-Romani *pag. 187.* Octuaginta annis post Gennadium Justinianus magnus Novellâ CXXIII. c. 3. consuetudinem firmavit, ut Episcopi, postquam consecrati fuerant, pro inthronisatione certam pecuniæ summam darent, quæ in dictâ Novellâ præscribitur. Eam Pontifex Romanus, cæterique Patriarchæ ac Metropolitanæ ac Episcopi consueverunt Archiepiscopo & Archidiacono ordinatoris tradere, ad distribuendum his, quibus ex consuetudine oportebat. Quinam verò isti? Godofredus Pater suspicatur in utilitatem Ecclesiæ & alimoniam pauperum cessisse. Sed aliud verba innuunt. Ipsa enim Novella Episcopis, quibus in consecratione aderant, nec non Clericis & Notariis, qui in eâ ordinatione ministrabant, & diplomata conficiebant, distribuit. Non nego tamen post Justinianum ita obtinuisse, ut patet ex instructione, quam Patriarcha tempore ordinationis suæ dabat Metropolitanis art. 10. Τὸν λεγόμενον θρονοισμὸν ἢ τὰ χεῖρσπονῶντι (μὴ γένοιτε) ἀλλὰ τοῖς ἐνδεετέροις τῶν κληρικῶν, ἢ καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικῆν ἀλλήν ὑπηρεσίαν τελέσει, καὶ ἀναλογία τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐπορίας διορθώμεθα δίδοσθαι. εὐπόρσ γὰρ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ἡγεμενῆς, εὐεργασίας μέρει τῆς ὑπηρετούντων ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς διακονίαις, ἀπείργον τὸν βίον κεντημένους, δωροδοξείσθαι ἐκείθεν ἕθ' ὅλας ἀπείργον. Statuimus, ut inthronismus, quem vocant, non ei, qui ordinat episcopum; (absit ut hoc fiat) sed pauperibus Clericis, vel alio quodam Ecclesiastico munere fungentibus, ratione facultatum ecclesiasticarum habitâ detur. Quippe si locuples sit Episcopatus, non

*Enthroni-
sticum.*

Cathedra-
ticum
συνήθεια.

penitus prohibemus, quo minus in eos, qui ministeriis Ecclesiasticis inserviunt, & inopem vitam traducunt, velut ex beneficentiâ munuscula quadam conferuntur. Hoc genus honorarii Justinianus vocat ἐκθερησιακόν, quod Julianus Antecessor vertit cathedratium. Aliud verò dicitur συνήθεια vel consuetudo, ut ex d. Nov. 123. c. 3. videre est. Hæ appellationes innuebant prætextum, quo pecuniarum istarum acceptio velabatur. Nimirum ab Episcopis accipiebatur pro enthronistico, & cathedrativo, quod hodie installationem vocamus: à clericis verò partim pro ministerio suo in consecratione, partim pro expensis itineris & comæatus. Quippe ex diversis provinciæ locis coibant, & morari oportebat in loco consecrationis, propter examen & actum consecrationis, dummodo unius anni diaria non excederet summa. Quod attinet συνήθειας Isaacus Comnenus Imperator, qui anno MLVIII. Orienti præerat, Episcopis propter ordinationem Clericorum plus septem aureis numis non permisit pro universis ordinibus usque ad Presbyteratum inclusivè. Constitutio ita habet:

ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ.

Περὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομῶν συνηθειῶν καὶ
ὡς τὰ κανονικῶν.

Τῆς βασιλείας μῆ, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων καὶ ἐπὶ τῶν κανονικῶν τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τόπον: καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τῆτον ἐπίσκοπον, ἢ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλ' ἢ μόνον τὰ ἐπὶ τῶν χρυσῶν νομίσματα τῆς ὡρεπρωμωμένης χαρᾶς τῆς βασιλείας μῆ ἦγαν ἐν μὲν ὅτε ποιεῖ τὸν λιτὴν παπῶν ἡτοί ἀναγωγῆσιν. Τρία ἦ, ὅτε χειροτονεῖ αὐτὸν Διακόνον. καὶ ἕτερα τρία, ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα: ἢ τοι περὶ βύττερον ὡσάντως, καὶ ὑπὲρ τῶν κανονικῶν, ὑπὸ τῶν ἔχοντων χωρεῖς λ καπνῆς, νόμισμα ἐν χρυσῶ ὁμοίον ἀργυρῶ δύο, κρηθῆς μόδια ἕξ, οἷα μέτρα ἕξ, ἀλεύρα μόδια ἕξ, καὶ ὄρνιθας τριάκοντα. Δύο ἦ ἔχοντες κ καπνῆς, τὸ δέμοιρον ἕ νομίσματα, καὶ ἀπὸ τῶν β ἀργυρῶν, ἀγυρονῶ μέσαιρον ἐν, κρηθῆς μόδια δ, ἀλεύρα μόδια δ, καὶ ὄρνιθας κ, δύο ἦ ἔχοντες ι καπνῆς χωρεῖς, ἀργυρῶ ε δένιον ἐν, κρηθῆς μόδια β, οἷα μέτρα β, ἀλεύρα μόδια β, καὶ ὄρνιθας ι καθῶς καὶ ἐν τοῖς σιγαλλίοις τῶν παλαιῶν πσακτικῶν ἀναγράφονται.

τὸ κανονικόν.

καὶ

καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν ὅλων θεματικῶν παρέστησε τῇ βασιλείᾳ μ. 8.

ISAACI COMNENI.

De Consuetudinibus, quæ ordinationis nomine dantur; & de canonico.

MAjestas mea sancit, ut tam in ordinatione sacerdotum, quam in canonico antiqua sanctio vigorem obtineat, neve quid amplius in ordinatione capiat episcopus, qui sacerdotem ordinat, præter septem nummos aureos præstantioris monetæ majestatis meæ. Videlicet unum, quando eum simplicem papam sive lectorem facit, tres, quando diaconum ordinat, & alios tres, quando sacerdotem sive presbyterum perficit. Similiter nomine canonici, à vico habente triginta fumaria, similis nummus aureus unus exigatur, argentei duo, aries unus, hordei modii sex, vini mensuræ sex, farinæ modii sex, triginta gallinæ. Ab eo vero, qui fumaria viginti habet, bes aurei, pro duobus argenteis, argenteus unus, agnus dimidiatus, hordei modii quatuor, vini mensuræ quatuor, farinæ modii quatuor, gallinæ viginti. A vico denique decem habente fumaria, quinque argentei, agnus unus, hordei modii duo, vini mensuræ duæ, farinæ modii duo, gallinæ decem: quemadmodum & veterum exactorum sigillis hæc perscripta sunt, & majestati meæ consentiens omnium depositio provincialium probavit. Vid. Photium in *Notis. tit. 1. c. 34. p. m. 856.*

Hoc tributum nondum erat in usu ætate Balsamonis, ut notat ipse in Responsione suâ ad LVII. Interrogationem Marci Alexandrini, ubi ait; Episcopos nihil aliud accipere consuevisse à populis, quam id, quod ultrò offerebatur: *δενόμεθα τῇ συνθηδείᾳ καὶ προσαρτέσει τῶν δίδόντων.* Sed postea Gregorius Pontifex concilio Romæ coacto omne penitus hujusmodi tributum improbavit, quod extat *lib. 4. Epist. 44.* & apud Gratianum *can. Novit. distinct. istiusmodi 100. & Can. sicut Episcopum. c. 1. qu. 2.* Sed juvat locum ex Regesto integriorem, quàm Gratianus fecit, exhibere: Antiquam Patrum regulam sequens nihil unquam de ordinationibus accipiendum

Gregorius M. omne vestigal improbat.

Pastellus.

dum esse constituo. Neque ex datione pallii: neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam nova per ambitionem simulatio invenit, appellatione pastelli. Quia enim ordinando episcopo Pontifex manum ponit, Evangelicam lectionem minister legit. Confirmationis autem, ejus epistolam Notarius scribit: sicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere: ita minister vel Notarius non debet in ordinatione sua ejus vocem suam vel calamus venundare: pro ordinatione vero vel pallio seu chartis atque pastello eundem, qui ordinandus vel ordinatus, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus si quis hunc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte præsumserit, in districto Dei omnipotentis examine reatu subiacet. Is autem, qui ordinatus fuerit, si non ex placito neque exactus neque petitus post acceptas chartas & pallium aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo dare voluerit: hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit: quæ ex accipientis ambitu non præcessit. Vide eundem Gregorium *lib. 4. Epist. 51. 53. 55. 56. lib. 5. Epist. 7. lib. 7. Epist. 5. 113. 114. lib. 9. Epist. 40. 51. 53. & 54. lib. 11. Epist. 46.* Post Gregorium

*Zacharias accusat.**Duravit tamen sub Clemente V.*

Zacharias Pontifex ad Bonifacium Sedis Apostolicæ Legatum graviter accusavit Cleri Romani ex hæc causâ exactorem. Sed duravit nihilominus anno MXC. ut docent epistolæ Ivonis Carnotensis. Sub Clemente V. non desit, ut ex Guilielmi Durandi Episcopi Mimatensis, quem Speculatorem appellant, libro de modo generalis concilii celebrandi, ostendit P. de Marcâ. Anno MCXC. Episcopum Cenomanensem dedisse pro suâ ordinatione septingentas Marcas argenti Rogerius Hovedenus scribit. De Clemente V. Westmonasteriensis ad annum 1305. ita: Ipse verò Papa, videns insatiabilem quorundam Episcoporum Angliæ avaritiam importunè postulantium primas vacantes Ecclesias per annum in suis diœcesibus sibi concedi, advertensque, quia quod postulat inferior, potest & superior, appropriavit sibi ipsi per biennium omnes proventus de primo vacantibus Ecclesiis in Angliâ, videlicet de primo anno primos fructus, tam de Episcopatibus, Abbatibus, prioratibus, præbendis, Rectoriis & vicariis, quam de
ceteris

ceteris minutis beneficiis. Hactenus iste. Non ergo Johannes XXII. primus auctor annatarum est, quamvis eas fortè adauxit, atque alio, quàm consecrationum nomine recepit. Nam Johannes iste Annatam ab omnibus beneficiis non electivis exegit in usus Ecclesiæ Romanæ, atque ob eam causam reservavit usque ad triennium fructus omnium præbendarum, Ecclesiarum, parochialium & capellarum, quæ intra illud temporis spatium vacarent, ut patet ex *Extrav. comm. cap. Cum nonnulla. de præbend. & dignit.* At hujus successores porrexerunt istud tributum etiam ad beneficia electiva.

CAP. VIII.

De Jure Patronatus, processionibus. *Ἀνωσία, ἀγ-
σίδω. Ad can. 26. caus. 16. q. 7. can. certum de
consec. dist. 1. cap. Nobis 25. X. de
jure patron.*

SUMMARI A.

1. Processionis aditus, quid.	5. Jus presentandi quando Pontifices Patronis cesserunt.
2. Melior expositio.	6. Patroni nihil possunt exigere ab Ecclesiâ.
3. Ἀνωσία ἀγσίδω.	
4. Processiones, Litanie.	

Antiquitus Laici Ecclesias fundatas à se solebant sibi retinere, inde fiebat, ut qui ab his eas obtinere vellent, vel pecuniâ vel aliis modis redimere cogerentur. Quam consuetudinem vehementer taxat Hincmarus in capitulis *tit. 4. c. 5.* Consequabantur inde & hoc, ut beneficia Ecclesiæ a se dotata, cum viduata esset, ipsi pro arbitrio conferrent. Hæc consuetudo etiam presbyteros in suis possessionibus habebant, ut necesse illis non esset frequentato Ecclesias parochiales, de quo conqueritur Agobardus *c. 11. de priv. & jure sacerdot.* ubi id notat Dn. Baluzius. At verò fundatorem Ecclesiæ nihil juris in Ecclesiam habere, præter processionis aditum, qui Christianis omnibus in commune debeatur, ait Gelasius *can. 26. caus. 16. q. 7.* Sed quid est processionis aditus, quid.

cessionis aditus? Glossa exponit, licentiam adeundi Episcopum, Sunt, qui putant jus processionis appellari, cum celebri pompâ obviam eundum sit Patrono ad Ecclesiam accedenti, ad ambitum usque Ecclesiæ. A. de Butrio. *ad cap. Nobis. x. de Jur. Patron.* Lambertin. *11. de Jur. Patron. 1. part. pr. n. 15.* Finckelthaus. *de Jure Patron. c. 6. n. 146.* Ungepaar. *ad Decretales tit. de Jur. Patron. n. 37.* Sed si ita sit, cur tribuat Gelasius hujus processionis aditum non alium Patrono, quàm qui omni Christiano debeatur? Verius est, cum multi ædificantes Oratoria & ædículas sacras Martyrum in honorem publicas processiones instituerent, Gelasius, omnia jura fundatoribus ablaturus, hoc quoque prohibuit *can. certum. de consec. dist. 1.* ideò statuit, non alias processiones permitti oportere Patronis, quàm publicas, quibus ipsis eodem jure, quo aliis Christianis interesse liceat. Id sanè prohibuit Justinianus quoque *Nov. 123. c. 32.* ne Laici faciant *τὴν λήτην*, quam *δημοσίαν προέσδον* vocat, *publicum processum* *Nov. 67. c. 1.* & Julianus Antecessor. Præ- tendebant ipsi fundatores gradum, dignitatemque non tantum in ordinatione & electione Clericorum, sed etiam jus procedendi in conventibus & cœtibus fidelium, instar Episcoporum aliorumve Prælatorum. Processionum autem honorem Prælati delatum, ex Tertulliano, libro *de prescript. adversus heret.* & Divo Augustino *22. de C. D. 8.* datur agnoscere. Erant processiones, supplicationes solennes publicæ cum hymnis & canticis apud Gregorium lib. 2. Græci *λιτανείας* vocant, quibus interesse solebant Reges, Principes & magistratus, & ad campos usque sequi sacerdotes. *Vide Zonar. tertio Annal.* Patroni autem peculiarem litaniam à reliquis sejunctam affectabant, quæ causa fuit Gelasio, eos in ordinem cogendi, ut litanias non nisi cum ceteris fidelibus celebrarent, donec Alexander III. *Cap. Nobis. 25. x. de Jur. Patron.* processionis honorem Patronis indulgeret post Clericos, qui primi semper sunt, *cap. 1. de vitâ & honest. Cler.* Fuit ergo hoc Patronorum jus. Postea jus præsentandi Clericos eis datum, quod introduxi- tandi quan- duxit Justinianus magnus *Nov. 57. & 123. c. 18.* Quod tamen serius admiserunt Pontifices, nec ante concilium IV. Toletanum. *can. ces Patronis decernimus, caus. 16. qu. 7.* Postea ex constitutione Pelagii, *can. Eleu- cesserunt.*

Melior ex-
positio.

Δημοσία
προέσδον.

Processio-
nes, Litanie

Jus præsen-
tandi quan-
do Pontifi-
ces Patronis
decernimus,
caus. 16. qu. 7.

186-

iberius 30. *caus. 18. qu. 2.* annum censum ut ferrent Patroni, vel partem oblationum, quæ solennioribus diebus offerrentur, effectum est, dummodo lege foundationis id actum esset, nec census modum excederet. Concilium Braccarense *can. si quis basilicam. 10. de Consecrat. dist. 6.* Unde hoc jure Patroni Ecclesiarum nihil possunt exigere, præter antiquos & moderatos redditus à Diocæsano Episcopo ab initio constitutos sub pœnâ excommunicatio-
nis. cap. præterea. de Jur. Patron. cap. cum Bertold. de sent. & re Ecclesiâ. jud. Quod si tamen Patronus fortunæ invidiâ bonis clavit, alimenta ab Ecclesiâ petere non prohibetur. *can. contra. can. quicumque. caus. 16. q. 7. & cap. Nobis. x. de Jure Patron.*

CAP. IX.

Quid sit conversio, quid ἀσκησις? μεταβολή Monachorum? Ad *can. Ingredientibus. caus. 19. qu. 3.* Et Justiniani Nov. V.

SUMMARI A.

1. Justinianus commendat monasticam. 3. ἀσκησις.
2. Conversio quid. 4. Philosophi & Monachi ἀσκηταί.

Justinianus Nov. 5. vitam monasticam commendans ita inquit: *Justinianus Δείη, τῆς τῶν θεῶν αἰπῶ λόγων παιδείας, καὶ ἀσκήσεως ἀκρεβῆς, commendat ὡς τὴν τελικαύτης ἀξίῳ γενέσθαι μεταβολῆς.* Interpres vulgatus *monasticana* sic: Indiget divinorum eloquiorum eruditione, & conversationis integritate, ut tanta dignus factus sit mutatione. Retinet versionem Haloander, *μεταβολήν* mutationem reddens: Sed aliâ voce utitur Ecclesia, nempe *conversionis*. Converti dicebantur *Conversio* generaliter, qui de vitâ seculari ad clericatum transferant. *Gregorius Turonensis lib. 9. c. 33.* In quâ, *ait*, causâ Theutacius Presbyter, qui nuper ex Referendario Sigeberti Regis conversus presbyterii honorem accepit. Propriè tamen & signatè converti dicebantur, qui è seculo ad Monachismum sese conferebant. *Johan. Cassianus lib. 4. Monast. Inst. cap. 1.* *Hi, qui ad dominum converti cupiunt, recipiantur in cœnobiis.* Hieronymus de exitu Leæ: *Ita*

eam totam ad dominum fuisse conversam, ut monasterii princeps, Mater Virginum fieret. Gregorius Turonensis lib. 3. cap. 7. Illa quoque ad Deum, conversa mutata veste, monasterium sibi intra Piclaviensem urbem construxit. Hilarius Arelatensis in vitâ S. Honorati: Recenti adhuc & illibato nitore frontis sine admonitione convertitur. Gregorius Magnus lib. 2. dialogi de S. Benedicto. Alio quoque tempore Gothibus quidam pauper spiritu ad conversionem venit, quem Dei vir Benedictus lubentissimè suscepit. Effectus autem hujus conversionis in ceteris erat ἀσκησις. Hâc voce Stoici utebantur & Cynici præcipuè, significantes rigidam illam vivendi rationem, quâ se contra fortunæ injurias durabant. Photius de Sallustio Cynico ait: ἀσκησιν tam faciliè tolerasse, ut neque corpore infirmior, neque animo dejectior visus fuerit. Josephus lib. 6. c. 4. de Nabalo ait, σκληρὸν ἢ πονηρὸν τοῖς Ἀπιδέμασι, καὶ κυνικῆς ἀσκήσεως πεποιημένον τὸν βίον. Hujus ἀσκήσεως sæpe meminit Arrianus, & est de eâ caput integrum lib. 3. Dissertat. Epictet. Hoc veterum Christianorum quidam imitabantur, quod de Origene scribit Eusebius, lib. 8. Ecclesiastica Historiæ. c. 3. ubi ejus ἀσκησιν luculenter describit: Unde & φιλοσόφοι ἀσκηταί, appellati, in primis verò monachi. Vide Desiderium Heraldum de rer. judicat. auctor. cap. X. ἀσκηταί. Cujacium paratit. Cod. d. Episc. & Cler. Salmasium Tertull. pall. pag. 66. Casaubon. ad Baron. pag. 171. Scalig. Lect. Auson. lib. 1. c. 8.

CAP. X.

De gradibus Jurisdictionis Ecclesiasticæ. Ad
can. 46. caus. II. q. 1. can. 8. & 9. caus. 9. q. 7.

SUMMARI A.

1. Singulis Episcopis sui limites.	5. Synodus diœceseos.
2. Canon 2. concilii CPol.	6. Διοίκησις, ἐπιτροπία.
3. Confirmatur Nicæno.	7. Canon. 9. & 17. Chalcedon.
4. Synodus provincialis, perfecta.	8. Grotiani manus.

Singulis
Episcopis
sui limites.

Multæ sunt constitutiones Ecclesiæ, quibus singuli Episcopi jubentur res suas agere, neque in aliorum Ecclesias, aut diœceses ἐπιτροπίας. Canon. 2. Concilii CPiani: τῆς
ἐπιτροπίας

ἐπὶ τῆς διοικήσεως Ἐπισκόπων τὰς ὑπεροχὰς ἐκκλησιαστικὰς μὴ ὀπιέναι
 μηδὲ συγχέειν τὰς ἐκκλησίας. Zonaras ibi notabat: Διὰ τὸ ὀπιέναι
 τὴν ληστεικὴν οἶον ἐμφαίνεσθαι καὶ ἀτακτικὸν ἔφοδον. Nempe
 hoc verbo ὀπιέναι invasionem significari quasi latrocinii instar.
 Quo canone Episcoporum velut territoriis termini limitesve po-
 nebantur, quos transilire Episcopis aliis minimè liceret. Hanc
 esse hujus canonis veram interpretationem ex Socrate *lib. V. H.*
Eccl. cap. 7. liquet, ubi de synodo istà CPnā agit: Verba ejus hæc
 sunt: Καὶ Πατριάρχας κατέστησαν Διανεμάμενοι τὰς ἐπαρχίας,
 ὥστε τὰς ἐπὶ τῆς διοικήσεως Ἐπισκόπων τὰς ὑπεροχὰς ἐκκλησιαστικὰς μὴ
 ὀπιέναι. Τὸ γὰρ πρότερον διὰ τὰς διωγμὰς ἐγένετο ἀδιαφόρως.
 Et distributis provinciis diæceseos patriarchas constituunt, ut ne alte-
 rius diæceseos Episcopi Ecclesias extra suos fines sitas invaderent. Id
 enim antea propter persecutiones facere cuiq; liberum erat. Hæc por-
 rò firmantur eodem canone, ita conversa in Codice Canonum Ec- *Canon 2.*
 clesie Romanæ, ab Hadriano I. Papâ Karolo magno Romæ quon- *concilii*
 dam oblato, qui canon in ordine ejusce Codicis est CLXIV. *Qui CPol.*
 sunt super diæcesin Episcopi, nequaquam ad Ecclesias, quæ sunt extra
 prefixos sibi terminos, accedant, nec eas hac presumptione confun-
 dant; sed juxta canones Alexandrinus Antistes quæ sunt in Ægypto
 regat solummodo, & orientis Episcopi orientem tantum gubernent,
 servatis privilegiis, quæ Nicænis canonibus Ecclesie Antiochene tri-
 buta sunt: Asiæ quoq; diæceseos Episcopi ea quoq; quæ sunt in Asia-
 nâ diæcesi dispensent. Nec non & Ponti Episcopi ea tantum, quæ sunt
 in Ponto, & Thraciarum, quæ in Thraciis sunt, gubernent. Non vo-
 cati autem Episcopi ultra suam diæcesin, non accedant propter ordi-
 nationes faciendas vel propter aliàs dispensationes Ecclesiasticas. Ser-
 vata vero, quæ scripta est de gubernationibus regulâ, manifestum est,
 quod illa, quæ sunt per unamquamq; provinciam ipsius provincie sy-
 nodus dispenset, sicut Nicæno constat decretum esse concilio. Ecclesias
 autem Dei in barbaricis gentibus constitutas gubernari convenit jux-
 ta consuetudinem quæ est à patribus observata. Veruntamen CPus
 Episcopus habeat honoris primatum post Romanum Episcopum pro-
 pterea, quod urbs ipsa sit junior Roma. Nititur hic canon celebri *Confirma-*
 illo Nicæno: τὰ δευτέρω ἐστὶ κρατεῖτο τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσίᾳ καὶ *tur Nicæno.*

Πενταπόλι ὡς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίσκοπον πάντων τῶν ἐχόντων ἐξουσίαν ἐπέβη καὶ τῷ ἐν τῇ Ρώμῃ Ἐπισκόπῳ τὸ σύνειδ. &c. Quod propterea constitutum, ne quisquam audeat ὑπὲρ διοικήσιν ὧν quidquam pro potestate agere, & in jus Ecclesiarum ὑπεροχῶν invadere. Cuilibet ergo Episcopo sua erat Ἐπισκοπή, & primus Jurisdictionis gradus, alter gradus erat omnium Episcoporum unius provinciae, qui à Metropolitanō convocantur. Hæc perfecta synodus vocata; quod Metropolitanus interfuit. Canon. 16. Concilii Antioch. τελείαν ἢ ἐκείνην εἶναι σύνοδον ἢ συμπαρέστι ἢ ὁ τῆς μητροπόλεως. Tertius gradus fuit Episcoporum multarum provinciarum, quæ dicecesis dicebatur, vocabulo à civili administratione petito, velut territorium, cui plures Ecclesiæ & paræciæ suberant, nec non Chorepiscopatus. Est ergo διοίκησις propriè Episcopi, Archiepiscopi, seu metropolitani, Exarchi & Patriarchæ, ita ut quando de omnibus illis dignitatibus ageretur, aut de quibusdam earum, διοίκησις tunc tribueretur superiori. Hinc canon 6. concilii CPtani: Εἰ ἢ συμβανῆ ἀδυνατήσῃ τὰς ἐπαρχίαις πρὸς διόρθωσιν τῶν Ἐπιθερομένων ἐγκλημάτων τῷ Ἐπισκόπῳ, τότε αὐτὰς προσείναι μείζονι, σωόδῳ τῶν τῆς διοικήσεως Ἐπισκόπων ἐκείνης, ὑπὲρ τῆς αἰτίας ταύτης, συγκαληθῶν, καὶ μὴ πρῶτον ἐνίστασθαι τὴν κατηγορίαν &c. Id est: si quidem acciderit provinciales (Episcopus) non sufficere, tunc accedant ad majorem conventum Episcoporum illius diæceseos, qui hac de causâ convocati fuerint, nec prius accusationem instituant, & reliqua. Unde apparet διοίκησιν latius patere quàm ἐπαρχίαν, provinciam, nempe διοίκησις Metropolitanæ subiectam. Hinc dicuntur Episcopi τῆς ἐπαρχίας, in dicto canone, qui Metropolitanō suberant, ἐπαρχίαται, quemadmodum etiam in can. 4. Concilii Nicæni can. 1. & 2. Concilii Ephesini, & can. 20. concilii Antiocheni: Latinis, Provinciales, ut vel ex Gregorio Turonensi videre est. lib. 9. cap. 20. Porro supra Metropolitanum erat Ἐξάρχῳ, qui plures provincias administrabat qui & Patriarcha & Primas. Ita sanè canon. 9. & 17. concilii Chalcedonenis: Εἰ τις κληρικὸς πρὸς κληρικὸν πρᾶγμα ἔχῃ μὴ ἐγκαταλιμπανέτω τὸν οἰκείον Ἐπίσκοπον καὶ Ἐπὶ τὰ κοσμικὰ δικαστήρια κατατρέχέτω, & post: εἰ ἢ καὶ κληρικὸς πρᾶγμα ἔχει πρὸς τὸν ἴδιον, ἢ καὶ πρὸς

ἕτερον Ἐπίσκοπον ἢ τῆ σιωδῶ τῆς ἐπαρχίας δικαζέσθω; εἰ δὲ
 πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην, Ἐπίσκοπον, ἢ κληρι-
 κὸς ἀμφισβήτησιν λαμβανέτω ἢ τὸν ἑξαρχὸν τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν
 τῆς βασιλευσῆς κονσταντινουπόλεως θεόνον, καὶ ἐπ' αὐτὸ δικαζέσθω.
*Si cui clerico lis fuerit cum alio clerico, ne relicto proprio Episcopo
 ad iudicia secularia excurrat: Sin autem lis ei fuerit cum proprio vel
 alio Episcopo à provincia synodo iudicetur: Sin autem cum ipso pro-
 vincia Metropolitano lis sit & controversia Episcopo aut clerico, ex-
 archum adeat vel regnantis urbis Cpleos sedem: En tres jurisdic-
 tionis Ecclesiasticæ gradus: Nam aut clerico res est cum alio eidem
 Ἐπίσκοπῃ subjecto clerico & tunc Episcopus, cui uterque subest,
 adeundus est: Vel cum Episcopo ipso, tunc ad Synodum provin-
 ciæ referenda lis est. Vel denique cum ipso provinciæ Metro-
 politano, quo casu vel Exarchus adiri debet vel Patriarcha Constan-
 tinopoleos. Hi ergo erant fines, hi limites canonum, intra quos
 jurisdictio Ecclesiastica continebatur. Et in primis canon XI.
 Cpanus, quem Gratianus in duos distraxit, octavum nempe & no. *Gratiani
 num caus. 9. q. 2. Unde factum quoque ut d. can. Non invitati. 9. ad manus.*
 Episcoporum singularium dioceses relatus fuerit contra concilii
 mentem quod non unius Episcopi Ecclesiam, sed integrum cor-
 pus Ecclesiarum sub uno Metropolitano vel Exarcho, vel patriar-
 châ constitutarum intelligebat.*

CAP. XI.

Pontificem Romanum pro sui electione cen-
 sum Regibus Gothicis pependisse, ab iisque
 confirmationem petiisse. *Ad can.*

Agatho. dist. LXIII.

SUMMARI A.

1. Pontifex pro sui confirmatio-
ne Regibus Gothicis veftiga-
lis. | 2. Censum hunc remisit Const.
Pogon. |
|--|---|

Ec-

*Pontifex
pro sui con-
firmatione
Regibus
Gothicis
vectigalis.*

*Censum
hunc remi-
sit Const.
Pogon.*

Ecclesia Romana Gothis Italiâ potitis à Regibus Arrianis confirmationem electi Romani Pontificis petiit, magnaque pecuniâ vi redemit. Indicat Cassiodorus *lib. 8. Epist. 15.* Nec Italiâ à Gothis receptâ desit vectigalis esse. Nam ipse Justinianus exactis Gothis eandem confirmationem, & censum pro eâ retinuit, quod non tacuit Gregorius I. in Psalmum 102. pœnitentialem, ut observat doctissimus Antonius Dadinus Alteserra, donec postulante Agathone Constantinus Pogonatus hunc censum remisit, retento confirmandi jure, quemadmodum ex Anastasio Bibliothecario in Agathone retulit Gratianus in *Can. Agatho. dist. LXIII.* Hoc onere soluti Pontifices hos sumtus in missilia populo spargenda verterunt. Quo pertinet illud Bernardi *lib. 4. de Consider.* ad Eugenium Papam: Quale est, *inquit*, quod de spoliis Ecclesiarum emuntur, qui dicunt Tibi Euge! Pauperum vita in plateis divitum seminatur, argentum micat in luto, accurritur undique, tollit illud non pauperior, sed fortior, aut qui fortè citius procurrerit, A te tamen mos, vel potius mors ista non cœpit, in te utinam desinat.

CAP. XII.

Ad distinct. 15. can. 3.

S U M M A R I A.

1. Canon. 3. distinct. 15. an sit Gelasii.	11. Liber proverbior. Xysti.
2. Actus B. Sylvestri.	12. De S. Mariâ & obstetrice Salv.
3. Inventio crucis Dominica.	13. Liber, Thesaurus.
4. Inventio capit. Job. Baptista.	14. Epist. Jesu ad Abgarum.
5. Itinerarium Petri Agobardi Covarr. p. 314.	15. Nepotis.
6. Liber de nativ. Maria.	16. Evangel. Tacian.
7. Liber qui Pastor.	17. Faustus Manich.
8. De actibus Tecla.	18. Testamentum Jacobi.
9. De transitu Maria.	19. Liber Ogia.
10. Sortes Apostolor.	20. De pœnit. Jamnis & Jambris.
	21. Moyse, Musæus, magus habitus

Canon

Canon hic tertius tribuitur Gelasio primo Papæ. Sed monet Dn. Stephanus Baluzius, antiquitatis Ecclesiasticæ thesaurus vivus, in veteri Codice MS. Ecclesiæ Urgellensis, itemque altero monasterii Jurenfis idem decretum tribui

Canon. 3.
distinct. 15.
an sit Ge-
lasii.

Hormisdæ Pontifici, qui post Gelasium floruit, sed & in vetustissimo codice collectionis Dionysianæ se scriptum vidisse testatur. decretum hoc à Damaso Papâ diu ante Gelasii tempora fuisse editum. Inde colligit Damasum forsan primum omnium de hujusce libris decrevisse, deinde Gelasium id renovasse & auxisse. Idem & Hormisdam fecisse videri. Videamus canonem ipsum. Proban- tur eò actus B. Sylvestri, quamvis auctor sit incertus. Augustinus Steuchus Eugubinus Eusebium Cæsariensem auctorem putat. Eumque in codice vetustissimo bibliothecæ Didaci Mendozæ, Græcè scripto de vitâ Sylvestri nominati. Tomo V. vitarum, quas Aloysius Lipomanus è Græco in Latinum vertit, Simeoni Metaphrastæ tribuitur. Alii Damaso Pontifici adsignant, primum Pontificum vitas exorso. Vide Alb. Pighium *lib. 5. de Eccl. hier. c. ult.* Trithem. in Damaso. Refert ex his actibus Cedrenus in Constantino disputationem Sylvestri cum quibusdam Judæis coram Imperatore & miraculum editum ab eo. Cum enim Judæus tantum validum, pronuntiatio nomine Dei necasset: Sylvester iussit, ut in vitam eum vicissim reduceret, quod facere cum nequiret, Sylvester in nomine Christi id fecit. Hæc Cedrenus, auctor dubie fidei.

Actus B. Syl-
vestri.

De Scriptis de inventione S. Crucis Gelasius providè & pruden- ter pronunciat. Helenam invenisse crucem dominicam Theodoretus *lib. 1. c. 8.* Sozomenus *lib. 2. c. 1.* Nicephorus *lib. 8. c. 29.* Sulpicius Severus *lib. 2.* Ruffinus *lib. 1. c. 7. & 8.* Simeon Metaphrastes in vitâ Helenæ, Cassiodorus, 2. narrant. At recentiores quidam in dubium vocant, quia Scriptores inter se non conveniant in circumstantiis. Theodoretus, Ruffinus, Socrates, Sozomenus, Georgius Hamartolus gravem mulieris morbum ab umbrâ Crucis depulsum: Sulpitius, Paulinus, Leo Imperator mortuam resuscitam, & inde agnitam crucem. Ambrosius solo titulo agnitam profitetur, nullo alio miraculo. Hanc opinionem tenent Salma-

Inventio
crucis Do-
minica.

sius in Epistolis de Cruce. P. Molinaus in Epistolâ Gregorii de euntibus Hierosolymam pag. 37. & 52. & Thomas Bartholinus commentatione de Paralyticis novi testamenti. pag. XI.

Inventio**capit. Joh.****Baptista.**

De inventione capitis Johannis Baptistæ similis est ratio. Est quidem apud Cyprianum tractatus de revelatione capitis hujus. Sed non est genuinus partus. Facit enim mentionem Athanasii, Cyrilli, Theodosii Imp. & Pipini. Ipsa revelatio capitis facta sub Theodosio fertur Nicephoro lib. 12. cap. 49. Et Theodosius in templum à se conditum curavit inferri. Sozomenus lib. 7. c. 21. Et tamen denuo inventum est à Guilielmo Aquitaniæ Duce in monasterio Angeriaccensi, ut est in appendice ad Glabrum. Theodoretus ossa ejus cremata Sebastæ in Palæstinâ refert lib. 8. c. 16.

Itinerarium**Petri. Co-****varr. p. 314.**

Itinerarium Petri Apostoli reprobat Hieronymus de Scriptoribus Ecclesiasticis & Athanasius in synopsi. Epiphanius ait conscriptos fuisse circuitus Petri à Clemente, sed ab hæreticis depravatos *hæresi 30.* De eo sic Blondellus: *Itinerarium Petri, scriptum nugis & fabulis refertum, veteris Ecclesiæ cauterio inustum, ab ipso Romanæ inquisitionis consilio libris prohibitis annumeratum, à doctis omnibus rejectum.* Agobardus videtur hoc itinerarium Clementi attribuere, & id ipsum esse opus, quod sub recognitionum titulo exstat. Vide notas Baluz. in Agob. p. 31. Legendum itaque apud Gratianum: Itinerarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur S. Clementis libri octo, apocryphi, ut est apud Burchardum. Vide Covarr. d. l. p. 314. in fine. Athanasium in synopsi, Epiphanium *hæresi 30.* Philastrium *hæresi 40.* Synodum Romanam sub Gelasio coactam, Photium bibliotheca *Cod. 113.* Humbertum Cardinalem adversus Nicetam; Ivonem *parte 4. cap. 105.* Honorium Augustodunensem, *de luminaribus Ecclesiæ. Driedon. de Eccles. scriptoribus & dogmat. parte 5. lib. 4. c. 5.* Natalem Bedam adversus Joh. Fabrum *proposit. 103.* Sixtum Senensem *biblioth. lib. 2.* Pererium *in genesi lib. 2. q. 3.* Bellarminum *de scriptor. Eccles. Baronium ad annum Domini 34. §. 280. 291. An. 41. §. 10. 51. 52. An. 44. §. 36. An. 112. §. 22.* Perionium *replica. c. 31.* Possevinum *in apparatu ad verbum, Clemens. Serarium de Apostolis. §. 55.* Lorinum *in act. 19. 9.* Binium *in notis ad Epist. Clement.*

Liber

Liber de nativitate S. Mariæ ab Hieronymo supposititius cen- *Liber de*
setur. Idem sensit Erasmus Roterodamus, Melchior Canus, Sixtus *nativ. Ma-*
Senensis & Baronius. Defendit Christophorus de Castro Jesuita *ria.*
Hispanus. Seleucum auctorem, Manichæorum Apostolum, notissi-
mum hæreticum, nominat *Casaubonus Exerc. 1. ad appar. num. 39.*
Eundem, qui apud Gelasium Leuticius, Leutivus, in libro Augu-
stini de fide contra Manichæos Leucius vocatur. Sed & Leontius
in princ. ejusdem libri. *Vid. Casaub. d. loc. Covarruv. variar. re-*
sol. lib. 4. c. 17. fol. 315. sine, ubi conjicit auctorem fuisse Lucium
illum Arrianum Alexandriae Episcopum, Athanasio refragante e-
lectum, cujus ecclesiastici historici meminere.

Liber qui appellatur *Pastoris* habetur Gelasio apocryphus. Est *Liber qui*
tamen à Pio I. Papâ receptus. *c. nosse. de consecrat. distinct. 3.* Auctor *Pastor.*
ejus est Hermes. A Clemente Alexandrino, itemque Origene &
Irenæo *lib. 4. c. 27.* testis citatur. Rejicitur à Tertulliano *lib. de*
Pudicit. Eusebio *lib. 3. hist. c. 3.* & ab Hieronymo *in prologo ga-*
leato. Antiquum esse, & magnæ apud veteres auctoritatis osten-
di à Johanne Baptista Cotellerio Societatis Sorbonicæ Theologo
in notis ad hunc librum ait Baluz. *not. ad Emend. Græc. p. 429.* Vi-
de etiam Covarruv. *4. V. R. p. 315.* Fertur Pauli Apostol. discipu-
lus, cujus ad Romanos meminit. In eo Angelus Pastor, prote-
ctor & custos ipsius Hermæ, qui & Angelus pœnitentiæ nuncius
dicitur, duodecim præcepta vitæ benè agendæ proponit. Euse-
bii *lib. 3. histor. Ecclesiastica: Libellus,* inquit, *Hermæ, qui dicitur*
πρωάνη, cujus Paulus in Epistolis suis meminit, à plurimis non est re-
ceptus, ab aliis autem necessarius judicatus est propter eos, qui primis
ad fidem institutionibus imbuuntur. Unde & in nonnullis Ecclesiis
legitur. Et multi veterum usi sunt testimoniis ejus. Dorotheus
Tyri Episcopus in synopsi scribit, eum Philippopoleos fuisse Epi-
scopum. Damasus in catalogo Pontificum tradit, hunc Herman
fuisse fratrem Pii Papæ. hoc nomine primi, exarasse Pastoris opus
temporibus Antonini Pii, Anno Domini 129. At Origenes libro
X. in epistolam ad Romanos existimat, eum Paulo fuisse synchro-
non. Vide Sixt. Senens. *lib. 2. Baron. Martyrol. 9. Maji,* in primis
Barthium, editorem hujus.

- De actibus
Teclæ.** De actibus Teclæ idem censuit Tertullianus libro *de Baptismo* c. 18. qui ait Presbyterum in Asiâ quendam hunc librum amore Pauli construxisse. Idem & Hieronymus in catalogo *script. in Lucâ. cap. 7.* Vide Dn. Lambecium *predr. hist. lit. lib. 1. c. 4.* Quo nomine Hieronymum malè excipit Baronius ad annum 47. *sect. 3.*
- De transitu
Mariæ.** Liber de transitu Mariæ Melitoni Sardicensi tribuitur à Trithemio, quod Beda reprobatur in *Retractione Actorum. c. 8.* Vid. *Sixt. Senensem in Bibliothecâ lib. 2.* Baronium *tom. 1. A. D. 48. sect. 12.*
- Sortes Apo-
stolor.** Sortes Apostolorum Sarisberiensis *l. 1. c. 12.* videtur ad divinationes referre, quando ait: *Qui sub nomine fidei religionis superstiosâ quâdam observatione rerum pollicentur eventus, quod genus sortis Apostolorum & Prophetarum, & divinantium.* Utrum modum sortiendi, quo usi Apostoli sunt, Matthiam eligentes, an quæ partes orbis ad docendum cuique obvenerint sorte, historicè vel aliter tradiderit, an quid aliud, nõndum liquet. Quid fors Apostolorum sit, apud Deltio, *lib. 4. Disquisit. Magic. c. 2. q. 7. sect. 3.* quam non veritam pronunciat, in propatulo positum est. Et extat apud Gregorium Turonensem exemplum *lib. 4. c. 16.* ubi Clerici positis tribus libris super altare Prophetarum, Apostolorum, Evangeliorum oraverint ad Dominum, ut Chamno, quid eventurum sit, ostenderet: Aperto igitur primo omnium Prophetarum libro reperiunt: *Auferam maceriam ejus.* Referato Apostoli libro, inveniunt: *Scitis fratres, quod dies Domini sicut fur in nocte veniet, cum dixerint; Pax & securitas &c.* Ex Evangelio hæc: *Qui non audit verba mea, assimilabitur stulto, qui edificavit domum supra aream.* Et Cedrenus refert, Heraclium apertis Evangeliiis invenisse sibi concessum esse, ut in Albania hibernaret. Videtur tamen genus divinationis notari *ex can. 1. caus. 26. quest. 1.*
- Liber pro-
verbior.
Xysti.** Liber Proverbiorum, Xysti nomine signatus, extat in Bibliothecâ Patrum *tom. 5. ult. edit.* Et citatur à S. Augustino libro *de Naturâ & gratiâ c. 64.* Sed in *lib. retractat. 2. c. 42.* correxit. Non enim fuit Xysti seu Sixti Martyris, sed Sixti Philosophi Ethnici, teste Hieronymo, Epistolâ ad Cresiphontem adversus Pelagianos *in c. 22. Hieremie. & c. 28. Ezechielis.* Vertit eum Ruffinus, & Xysti nomine inscripsit.

Librum

Librum de S. Maria & obstetrice Salvatoris viderat Vulber- *De S. Ma-*
tus, ubi ait eum nomine Hieronymi prænotari: Sed à Matthæo *ria & Obstet-*
scriptum Hebraicè & translatum in Linguam Latinam. *rice Salu-*

Liber, qui appellatur Thesaurus, Manichæorum fuit. Epi- *Liber, The-*
phanus *heresi 66. art. 13.* ubi duos fuisse ait, & alterum thesaurum *saurus.*
minorem dictum.

Epistola Jesu ad Abgarum extat apud Eusebium *lib. 1. c. 13.* Et *Epist. Jesu*
Nicephorum *lib. 2. c. 7.* Evagrium *lib. 4. c. 28.* Joh. Damascen. *lib. ad Abgarum.*
4. de fide orthod. c. 17. ex tabulis publicis Edessæ civitatis Syriacè
scriptis. Quam nunquam admissam ab Ecclesiâ inter Scripturas
Canonicas ait Bellarm. *de Script. Eccles. ad annum 34.* Richardus
Montacutius *orig. Eccles. tom. 2.* ait, ex Augustino constare *Episto-*
la 263. epistolas istas tanquam genuinas ab Ecclesiâ admissas, nec
esse in his, cur rejiciantur. Sed Augustinus tot epistolas ad nos
non transmisit. Habemus enim 222. tantum. *Vid. Baron. anno*
43. n. 18.

Liber Nepotis videatur apud Eusebium *lib. 7. histor. cap. 19.* *Nepotis.*
Theodoret. *lib. 3. heretic. fabb. c. 6.*

Evangelia, quæ falsavit *Lucianus.* Lege, Tacianus. Theo-
doret. *lib. 1. heret. fabb. c. 20.* Tacianus Evangelium, quod Dia- *Evangel.*
tesseron dicitur, composuit, amputatis genealogiis, & aliis omni- *Tacian.*
bus, quæ Dominum ex semine David secundum carnem natum
ostendunt, eoque usi sunt non modo qui ejus erant sectæ, sed et-
iam hi, qui Apostolica dogmata sequebantur, compositionis frau-
dem non cognoscentes, sed simplicius tanquam compendio ut-
tentes.

Opuscula Fausti Manichæi. Duo fuere Fausti Episcopi, unus *Faustus Ma-*
in Africâ Manichæus, *Avitus Epist. 4.* Alter Britannus, Episcopus *nich.*
Rhegiensis, sectâ Pelagianus, contra quem scripsit Avitus & Gen-
nadius Massiliensis, *Eccles. dogm. c. 48.* Item Fulgentius, teste Isi-
doro de viris illustribus.

Testamentum Jacob videtur ad exemplum prophetiæ Jacobi, *Testamentū*
Geneseos c. 49. effectum fuisse. Ejusce farinae fuere & Scala Jaco- *Jacobi.*
bi, ab Ebionitis fabricatæ. *ex c. 28. Geneseos.* Meminit Epiphanius
Panario lib. 1. sect. 30.

Liber Og.

Liber Ogiæ Gigantis. Ita recentior Romana editio. At vetera exemplaria Gratiani: Liber, qui appellatur Diogenes nomine Gigantis. Scribe: Liber Og, Regis Basan, cognomine Gigantis. Vide in pentat. lib. Numeror. c. 21. & Deuter. c. 3. Sixt. Senenf. bibl. S. lib. 2. lit. O.

De pœnit.
Jamnis &
Jambris.

Libri, qui appellatur de Pœnitentiâ Jamnis & Mambre. Lege Jambris. Ιαυνης καὶ Ιαυβρης. 2. *Timoth. 3. c. 8.* Fuerunt Magi Moyfi resistentes. Eusebius de præparat. Evang. lib. 9. Jannes & Jambres δευτερονομιαϊς sacrarum rerum Ægyptii, quo tempore finibus eiekti Hebræi sunt, claruere: Viri omnium iudicio rerum magicarum scientiâ nemini concedentes, quippe ambo quidem communi Ægyptiorum consensu delecti sunt, qui Moyfi, duci Judæorum, cujus apud Deum potentissimæ preces erant, sese opposuerunt. Confer Origenem tractat. 35. in Matthæum. Philostorgium lib. 9. *histor. c. 2.* & Palladium in historiâ Lusiacâ c. 20. Plinius lib. 30. c. 1. meminit hujus Jamnis inter Judæos Magi, ex veteri calumniâ Mosen inter Magos recensens. Videtis Justinum *histor. libr. 36.* Tacit. lib. 5. *histor. 3.* Apulejum. *apolog. Ludovicum Dorleans in cogitat. ad Tacit. annal. lib. 2.* Contra, Pythagoræi; Numenius libro 3. de Bono, virum Deo conjunctissimum Mosen sub Musæi nomine laudat. Confer Philonem Judæum lib. 1. de vitâ Mosis, Jamblichum de vita Pythagoræ lib. 1. ubi Moschum appellat. Hoc nomen quoque apud Apulejum corruptum, *apol. 2.* à viris doctis restitutum est. Confer Euseb. lib. 9. de præpar. Evang. Six. Senenf. bibl. Sanc. lib. 2. lit. I. Drusium ad *difficilia Pentateuchi loca. Hottinger. Thesaur. philol. lib. 2. c. 2. sect. 2. p. 519.*

Moyse,
Musæus,
magus ha-
bitus.

CAP. XIII.

De Phylacteriis ad *Can. 3. distinct. 15.*

S U M M A R I A.

1. Phylacteria, apocrypha.	4. Phylacteria Judæorum.
2. Pungia.	
3. Ligatura.	5. Advocatorum phylacteria.

Ge-

GElafius phylacteria pronunciat apocrypha. Synodus Phylacteria Laodicæa. can. 36. prohibet; ὅτι εἰ δεῖ ποιεῖν τὰ λεγόμενα ρία, ἀποφιλាក់τήρια, ἢ τινὰ ἑξὶ δεσμωτήρια τῶν ψυχῶν αὐτῶν τὰς ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκκλῆυστα ἄλλα, Latinè habetur canon iste apud Gratianum c. 4. caus. 26. q. 5. Synodus Trulhana can. 61. nominat τὰς φυλακτήριους, phylacteria scilicet facientes. Ubi Balsamon in Scholio: Φηλακτήριοι ἢ λέγονται οἱ κτῆσιν αἰπύτην δαίμονικὴν δίδόντες τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπατομύροις δήματα πῶνα ἐκ σερικῶν νημάτων ὑφασμύρα καὶ παγγύια λεγόμενα ἔχοντα ἔσωθεν πότε ἢ ψαδῆ τινὰ ἕτερα τὰ ὄρατοχόντα. Phylacterii dicuntur, qui per deceptionem Demonis vincula quedam ex sericis filis contexta præbent his, qui à se decipiuntur, ut & quæ pungia dicuntur habentia interne, quandoque scripturas, aliquando verò falsa quedam alia promiscua. Vide ibi plura. Παγγύη, παγγύιον Pungia. facculus, crumena, Vid. Meurs. Gloss. Græcobarb. Glossæ Græcobarbaræ: μάρεσιπῶ & πλεκτὲς παγγύην & λεκτὸν. Reprobantur & in Epitoma canonum Harmenopuli sect. 5. tit. 3. can. 5. Capitulis Caroli & Ludovici lib. 5. tit. 2. & lib. 6. cap. 72. ibi: Ut à Clericis vel Laicis phylacteria vel falsæ inscriptiones aut ligaturæ, quæ imprudentes pro febribus vel aliis pestibus adjuvare putant, nullo modo vel ab illis vel à quoquam Christiano fiant, quia magica artis insignia sunt: Sed pro infirmitate illud, quod Apostoli & canones sanxerunt. 1. orationes & sacri olei unctio fiat. Et lib. 7. c. 94. Statuimus, ut singulis annis unusquisq. Episcopus Parochiam suam sollicitè circumeat, populum confirmare & plebes docere, & investigare & prohibere paganas observationes, divinosq. vel sacrilegos, auguria, phylacteria, incantationes, & omnes spurcicias gentilium studeat. Adde additionem. 2. Ludovici cap. 18. Erant ergo in genere φυλακτήρια περικτυτά, amuleta. Nam ita interpretatur Glossarium: φυλακτήριον, servatorium, amolimentum, amuletum, Prævia. Septuaginta vertunt ἀσάλλωτα, in quam vocem accuratius inquirat Samuel Petit. lib. 2. var. lect. c. 3. Ista corpori alligabantur adversus fascinationes, quæ concilio Turonensi c. 3. c. 42. Ligaturæ appellantur. Et sanè constat apud veteres in amuletis Ligaturæ fuisse sæpè γελοῖα τινὰ, qualia pudenda, quæ variis è rebus efformata.

*Phylacteria
Judæorum.*

mata appendebantur *Ἐν ὀφείῳ ὑπορεγνῆ*, unde factum, ut & fascinum de pudendis dictum fuerit. Hujusce generis phylacteriis, quibus forsan adsueverant Judæi, dum Ægypti olim incolæ essent, interdicare eos Deus volens, Decalogum in membranulis descriptum in frontibus gestare præcepit. Alia itaque erant phylacteria Judæorum, quæ memoriæ custodiebant legis, de quibus *Exodi XIII. v. 16. Deut. VI. v. 9. & XI. v. 18.* membranæ, quibus inscribebant quatuor Pentateuchi sectiones, quarum prima continet novem priores versus *cap. 6. Deuteron.* Secunda novem priores versus *cap. 13. Exodi.* Tertia octo posteriores ejusdem capituli, hoc est, versus inter nonum & decimum septimum interjectos: Quarta continet *ex Deut. 6. XI.* versus, qui sunt à decimo tertio ad vigesimum secundum. De his videndus Justinus Martyr, Hieronymus *in c. 23. Matthæi*, Maimonides, alii. Hæc Judæi fronti & brachiis aptant, & Tephilin vocant, ut notat Camerarius notis ad Matthæum Evangelistam *cap. 23. v. 5.* Samuel Petit. *var. lect. lib. 2. c. 3.* Horum imitatione Christiani olim Evangelia & similia appendebant, eâ intentione, ut Christi memoria semper ante oculos versaretur. Sed postea in superstitionem abiit. Hieron. *in Matth. c. 23.* Pictatiola ista Decalogi phylacteria vocabant, quod quicumque habuisset ea, quasi ob custodiam & munimentum sui haberet. *Et post: Hoc apud nos superstitiosa muliercula in parvulis Evangeliiis & in crucis ligno, & istiusmodi rebus, quæ habent quidem Zelum Dei, sed non juxta scientiam, usq; hodie factitant.* De hisce phylacteriis videtur mihi loqui Gelasius, de libellis scilicet parvulis in collo appensis, quibus accessit hæc superstitio postea, ut & amuleta crederentur. Utitur hac voce allegoricè Fridericus Imp. in Constit. Siculis *lib. 2. tit. 45. c. 1.* de Advocatis plaustra allegationum advehentibus: *Advocatorum, inquit, allegationibus, qui phylacteria sua perorando dilatant.* Denique extat in Indiculo superstitionum & paganiarum, quibus prisca Saxones fuere obtenebrati, à Conringio, favore meo maximo, ad calcem tractatus de Origine Juris Germanici editionis tertiæ *pag. 349. c. dito, Rubrica de Phylacteris & Ligaturis.*

*Advocato-
rum phy-
lacteria.*

CAP.

CAP. XIV.
Ad Distinct. XVI. De Canonibus
Apostolorum.

S U M M A R I A.

1. *Canones Apostolorum an apocryphi.* 2. *Baronii opinio.*
3. *Iustelli sententia.*

Diximus supra primam Canonici juris collectionem fuisse *Canones Apostolorum* systema canonum Apostolicorum: Sed hos canones Ge-
ladius in apocrypha refert. Rejiciuntur etiam *c. 1. dist. an apocry-*
phi. auctoritate Isidori, qui canon extat in præfatione Isi-
dori ad collectionem conciliorum, quæ ex Bibliothecâ Ecclesiæ
Toletanæ descripta, Romam missa est, ut testantur Critici Grego-
riani, *ad d. can. 1.* Quomodo igitur conciliabitur *can. 1. canoni.*
Placuit. 4. distinct. ead. Idem Gregoriani dubitant an idem utro-
bique sit Isidorus, quod contendit tamen Possevinus *appar. tom. 1.*
voce: Isidorus Mercator. Baronius ad annum 102. canonem pri-
mum, qui sit ex primâ Isidori editione, rejiciendum statuit: At *Baronii*
non sat rationis profert, cur illa editio, quæ ex Toletanæ Biblio-
thecæ exemplari descripta est, sit rejicienda. Sequendus mihi
videtur Christophorus Justellus in præfatione Codicis canonum, *Justelli sen-*
censens canonem primam Isidoro Hispalensi adjudicandum: *sentia.*
At canonem quartum esse Isidori Mercatoris. Quod probatur
manifestâ hâc ratione, quia Isidorus Mercator in ordine celebra-
di concilii, quem suæ collectioni præfixit, concilii Toletani XI.
meminit, celebrati Anno 675. Ipsaque collectio à canonibus
Apostolorum pertingit ad concilium Toletanum duodecimum,
anno 682. cui etiam inserti sunt canones ab Hadriano primo col-
lecti, & Ingelramno Mediomatricis Episcopo traditi anno 785.
cum tamen Isidorus Hispalensis mortuus sit anno 635. Junge P.
Marcam *ap. 143.*

Y

CAP.

CAP. XV.

Quædam de Jure præcedentiæ, ad can.
ult. distinct. XVII.

S U M M A R I A.

1. Præcedentiæ materia pertinet ad jus publ.	5. Modi acquirendi.
2. Tituli Codicis huc pertinentes.	6. Textus juris civil.
3. Liber 6. C. Th.	7. Commentatores.
4. Tituli Juris Can.	8. Tractatus.
	9. Decidentes.

Præcedentiæ materia pertinet ad jus publ.

DE jure *ὑπεροχῆς*, antelatione & ordine honoratorum inter Juris Publici diatribas utilissima una est. Nititur non ambitionis vanitate, sed partim hoc justitiæ fundamento, quod suum cuique jubet reddi. Cumque tota Reip. ratio consistat in ordine superiorum & inferiorum, utique salutis Reip. & cujuscunque societatis interest, hunc ordinem & *ἑταξίαν* ita quoque & sèssu observari, & ut loquitur canon. 18. Concilii Niceni *ἰδίῳς μέτροις ἐμμένειν*. Partim verò in honestatis *καὶ εὐνομίας* observatione fundatur, ne solennia conventuum tam in Ecclesiasticis, quàm Civilibus conventibus turbentur, & scandala inde orientur, & denique ad arma & vim publicam decurratur. Hinc tituli in utroque Codice, *ut dignitatum ordo servetur*: De albo scribendo: Lex Papia de ordine sententiarum rogandarum. Est & Novella Valentiniani III. de Honoratis, & quis in gradu preferatur. Et pertinet huc penè totus lib. 6. Cod. Theodos. Novella item Justiniani 72. c. 2. In jure Canonico eo pertinet cap. Clerici extr. de Judiciis, ibi Canonum Consulti. Item cap. solita. de Majori. & ob. cap. ut debitus. de Appellat. c. ex ore. de privil. Canon. ult. dist. 17. Ut adeo Spero Spononius della precedenza de Principi erret, qui hoc argumentum ad JCtos pertinere negat: cum de eo agere si JCti proprium non sit, neminis unius esse

Tituli Codicis huc pertinentes. Liber 6. C. Theodos. Tituli juris Can.

esse videatur. In hoc jure spectandi sunt modi acquirendi & tui. *Modi ad-*
 tuli, quibus assequimur præcedentiam & tuemur, & argumenta, *quirendi.*
 quibus inesse alicui probatur. Adquiritur vel per se, vel me-
 diante quo alio. Per se, ordine naturæ, prioritate temporis.
 Sic ordine naturæ, dummodo cætera sint paria, qui prior lucem
 inter fratres adspexit, potior est in præcessu. Ita antiquitas pro-
 motionis, cooptationis, installationis, immatriculationis, re-
 nunciationis, initiationis, consecrationis præcedentiam cau-
 satur. Inter æquales dignitate, ut prior tempore, prior sit statio-
 ne, processu & sessu, loquendo, salutando Principem. *Textus juris*
 in jure Civili sunt in hanc rem *l. 1. de Alb. scrib. l. 1. & 4. C. de*
Consul. l. 2. ut dign. ord. serv. l. 1. & 2. C. de primicer. l. 1. C. de Co-
mit. & Archiatr. Jure Canonico cap. 1. de Major. & obed. cap. E-
piscoporum. dist. 72. cap. fin. dist. 16. & can. Episcopus. dist. 7. Com-
mentatores Joh. de Platea ad l. 1. de Alb. scrib. Ad l. 2. C. ut dign.
ord. Baldus in l. plures. C. de cond. insert. & in l. observare. §. an-
tequam. ff. de off. Procons. Lucas Pennalis in l. Numerarios. C. de
apparit. magist. milit. Ad textus Canonicos Joh. de Turre crea-
matâ. Felinus de Major. & obed. Tractatum Scriptores. Chassa-
neus. part. 1. conf. 78. & part. 4. conf. 58. Consulentes: Hotta-
mannus conf. 105. Natta conf. 638. n. 4. lib. 4. Menoch. conf. 277.
n. 12. & conf. 902. n. 46. & seq. Signorol. conf. 23. n. 21. Collegium
Bononiense conf. 1. Decian. ressp. 19. n. 89. vol. 3. Observantes & De-
identes. Gailius 1. Obs. 21. Mainardus lib. 1. c. 72. Langlæus 7.
Semestr. in fin. & 8. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 1. Sic Car-
dinales secundum prioritatem promotionis sedent. Chass. p. 4.
conf. 17. Item Episcopi ejusdem provinciæ, qui ordinationis
tempore antecedit, ante alios sedet & subscribit in concilio. can.
ult. dist. 17. can. 5. dist. 74. Felinus in rubr. de Major. & obed.
Concilium Bracarense 1. can. 24. Toletanum IV. can. 3. Conci-
lium Milevitanum. can. 86. Codicis Africani Chassian. part. 4.
conf. 23. Goldastus Senior lib. 1. c. 17. n. 17. Quæ tamen capienda sunt
Primatus honore salvo, ut additur in fin. d. can. ult. de Primatu
Numidiæ. & Mauritaniæ. & ideo can. 1. dist. seq. placuit, ut con-
servato Metropolitanæ primatu ceteri episcopi secundum suæ or-
di-

dinationis tempus alius alii locum deferat. Ideo supra addidimus, quod locus huic regulæ sit inter dignitate æquales. Idem obtinet in Doctoribus, secundum Bartolum in l. fin. C. de Tiron. & in l. 1. C. de obseq. à libert. Joh. de Plateâ in l. 2. C. de Primicer. Riccius decis. Neapol. tom. 1. decis. 131. n. 16. Menoch. consil. 51. n. 39. non attentâ ætatis ratione.

CAP. XVI.

Ad can. IV. distinct. IV. de Quadra-
gesimâ.

S U M M A R I A.

1. Quomodo cohereat canon 4. cum præcedentibus.
2. Telesphorus Papa an jejunii quadragesimalis auctor.
3. Modus jejunandi.
4. Varius.

*Quomodo
cohereat ca-
non 4. cum
præcedenti-
tibus.*

*Telesphoro
Papa an je-
junii qua-
dragesima-
lis auctor.*

Cum superioribus distinctionibus de legibus egisset Magister, continuat eundem tractatum, hac quoque, de legum fine & qualitatibus præcipuè tractans. Canone enim primo factas ait leges, ut earum metu coërceatur humana audacia. In can. 3. Ait leges temporales postquam sint latæ, non licere judici de ipsis, sed secundum ipsas judicare. At quomodo coheret his canon quartus, ubi de septem hebdomadis Quadragesimæ? Nimirum dixerat in can. 3. quod leges instituantur, cum probantur, firmentur verò, cum moribus utentium approbentur. Inde exempli gratia subjicit à Telesphoro Papâ institutum, ut clerici à quinquagesima jejunent. Hoc ait moribus utentium non esse approbatum, ideoque transgressores reos non facere. De hoc itaque Telesphori præcepto hac occasione tractat pluribus. Nos eidem observata quædam adjiciemus. Jejunium quadragesimæ plerique Telesphoro Papæ anno Christi 142. adscribunt. Alii à Christo introductum, ut Ambrosius *serm. 23. & 27.* & Balsamo *ad Can. Apostol. 69.* Alii ab Apo-

Apostolis institutum volunt. Hieronymus *ad Marcellam adversus Montanum*. Leo *sermone de Quadragesima*. Vid. & *Baronius. ad ann. 57. n. 194.* Modus non idem servabatur. Alii enim uno die, alii duobus, alii tribus, alii sex diebus ab omnino abstinere, ut patet ex Irenæo apud Eusebium *lib. 5. hist. c. 24.* Ejus verba juvat referre. οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτὰς ἠνεύειν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ πλείονας, οἱ δὲ περὶ ἑξήκοντα, ὡς ἂν τὴν ἡμέραν καὶ νυκτερινὰς συμμετρεῖσι τὴν ἡμέραν αὐτῶν. Una illa dies erat Pascha, Feriæ sextæ, ante Pascha ἀναστάσιμον. Qui duos dies jejunabant, adjungebant Sabbatum sequens, quo Christus quiescebat, ut est apud Tertullianum *libro de jejuniis cap. 14.* Qui verò quadraginta dierum intervallum observabant, non quadraginta continuis diebus jejunabant, sed per quadraginta illos dies quibusdam. Quemadmodum enim Judæi, cum diutino tempore jejunandum erat, duos dies singulis hebdomadibus jejunio transigebant, feriâ nempe secundâ & quartâ, ut ex Maimonide tradit Petitus; Ita Christiani jejunio dies certos dabant singulis septimanis intra XL. dierum illorum spacium. Vide *Samuelem Petitem lib. 3. var. lect. c. 4.* Hieronym. *ad Marcellam, Augustin. epistola 118. c. 4.* Primis aliquot seculis jejunatum fuit per dies XXXVI. quatuor dominicis exceptis. Quibus ut compleretur numerus quadragenarius, quatuor dies Ecclesia addidit *Baronius d. loc. Sozomenus lib. 7. c. 19.* varie fuisse observatam Quadragesimam, & apud aliquos plures septimanas habuisse, quam sex. Illam, inquit, quæ hinc processit, quæque appellatur Quadragesima, in quâ populus jejunat, alii in sex dierum septimanas computant, ut Illyrici, & qui ad occidentem sunt, nec non & universa Lybia & Ægyptus cum Palæstinis. Alii in septem, ut Constantinopolitani & nationes circumjacentes, usque ad Phœnices. Alii sparsim tres intra sex aut septem istas jejunant: Alii tres Pascha immediate præcedentes continuant: alii duas, ut Montani sectatores. Mens est, quosdam totas sex septimanas jejunare: Alios non totas sex integras, sed tres tantum, ita ut alternatim jejunent septimanâ unâ, alterâ intermittant. Alii verò non alternatim, sed tantum per tres ultimas

Modus jejunandi.

Varius.

mas septimanas, alii per extremas duas, ut Montani. Quam
 alternationem affirmat locus *Socratis lib. 5. c. 22.* & Ambro-
 sii *sermone 35.* Sed qui numerum integrum complere satage-
 bant, dies utiles computabant: Qui verò continuos, jeju-
 nabant per XXXVI. dies, demtis seu exceptis dominicis. In-
 de factum est, ut nunc Quinquagesima, nunc Sexagesima,
 nunc Septuagesima dies utilis numerum quadragenarium ab-
 solveret. Ita explicat Carolus M. Epistolâ ad Alcuinum Præ-
 ceptorem dicens, qui à septuagesimâ ad diem Paschæ novem
 hebdomadas jejunent, ex singulis si Dominicam, feriam quintam
 & Sabbatum subtraxeris, iisque addas sacrum diem Pa-
 schæ, triginta sex in abstinentiâ dies
 remanere.

FINIS Eclogæ VI.

IN-